

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 777, 935, 1428 i 2494) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6d w ust. 4 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
„2a) dane dotyczące stanu zdrowia, kształcenia, sytuacji społecznej, zawodowej i rodzinnej osób, o których mowa w ust. 3 pkt 1;”;
- 2) w art. 10 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:
„3) zajęciach klubowych.”;
- 3) w art. 10a dodaje się ust. 6 w brzmieniu:
„6. Rada programowa dokonuje pierwszej kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika warsztatu i zajmuje stanowisko w zakresie, o którym mowa w ust. 5, nie wcześniej niż przed upływem 3 miesięcy i nie później niż po upływie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia terapii w warsztacie.”;
- 4) po art. 10a dodaje się art. 10aa i art. 10ab w brzmieniu:
„Art. 10aa. 1. W warsztacie może działać Rada Społeczna, w skład której wchodzi przedstawiciele:
 - 1) samorządu powiatowego;
 - 2) pracodawców;
 - 3) organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych;
 - 4) rodziców i opiekunów uczestników warsztatu;
 - 5) uczestników warsztatu.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej oraz ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

2. Zadaniem Rady Społecznej jest wspieranie warsztatu w realizacji celu działalności warsztatu.

Art. 10ab. Osoby pełniące funkcje zarządcze w podmiocie prowadzącym warsztat nie mogą być zatrudnione w warsztacie, z wyjątkiem stanowiska osoby nim kierującej.”;

5) w art. 10b:

a) ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Procentowy udział w kosztach działalności warsztatu, o którym mowa w ust. 2a, może być zmniejszony, pod warunkiem znalezienia innych źródeł ich finansowania, z zastrzeżeniem, że kwota obliczona zgodnie z ust. 2a przed znalezieniem innych źródeł finansowania tych kosztów nie ulega zmniejszeniu.”;

b) po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:

„2c. Przy tworzeniu warsztatów lub zwiększaniu liczby uczestników warsztatów należy brać pod uwagę potrzeby lokalnego systemu wsparcia wskazane w powiatowej strategii dotyczącej rozwiązywania problemów społecznych, komplementarność tego systemu wsparcia oraz liczbę osób niepełnosprawnych, których zgłoszenie do uczestnictwa w warsztacie zostało zatwierdzone.”;

6) w art. 10f:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Podmiot prowadzący warsztat prowadzi listę osób niepełnosprawnych, których zgłoszenie do uczestnictwa w warsztacie zostało zatwierdzone i które nie rozpoczęły terapii w warsztacie.

2b. Osoba niepełnosprawna, która opuściła warsztat w związku z podjęciem zatrudnienia, w przypadku utraty tego zatrudnienia i ponownego zgłoszenia do uczestnictwa w warsztacie w terminie 90 dni od dnia opuszczenia przez nią warsztatu, jest wpisywana na listę, o której mowa w ust. 2a, i ma pierwszeństwo w rozpoczęciu terapii.”;

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Uczestnik warsztatu ma prawo do uczestnictwa w terapii zajęciowej do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła utrata ważności orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.”;

7) po art. 10f dodaje się art. 10g i art. 10h w brzmieniu:

„Art. 10g. 1. Zajęcia klubowe oznaczają zorganizowaną formę rehabilitacji, mającą na celu wspieranie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym.

2. Zajęcia klubowe mogą obejmować aktywne formy wspierania osoby niepełnosprawnej w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia.

3. Zajęcia klubowe mogą być prowadzone przez warsztat dla osób, które były uczestnikami tego warsztatu i opuściły go w związku z podjęciem zatrudnienia, oraz osób znajdujących się na liście, o której mowa w art. 10f ust. 2a.

4. Osoba niepełnosprawna może kontynuować zajęcia klubowe bez względu na utratę lub zmianę zatrudnienia.

Art. 10h. 1. Czas trwania zajęć klubowych dla osoby niepełnosprawnej wynosi nie mniej niż 5 godzin miesięcznie.

2. Szczegółowy zakres i organizację zajęć klubowych ustala warsztat.”;

8) w art. 21:

a) ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Dla publicznych i niepublicznych uczelni, publicznych i niepublicznych szkół, publicznych i niepublicznych przedszkoli, publicznych i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, placówek resocjalizacyjnych, publicznych i niepublicznych żłobków, a także klubów dziecięcych wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o którym mowa w ust. 1 i 2, wynosi 2%.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Z wpłat, o których mowa w ust. 1, są zwolnieni pracodawcy, co do których ogłoszono upadłość.”;

9) w art. 22:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Sprzedający spełniający warunki określone w ust. 1 przekazuje wraz z fakturą, o której mowa w ust. 2 pkt 1, informację o zasadach nabywania i korzystania z obniżenia wpłat i możliwości złożenia oświadczenia o zamiarze

korzystania z prawa do obniżenia wpłaty, najpóźniej w terminie określonym w ust. 2 pkt 2.”,

b) w ust. 2 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) złożenie sprzedającemu, w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1a, oświadczenia o zamiarze korzystania z prawa do obniżenia wpłaty, jeżeli nabywca otrzymał tę informację;”,

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kwota obniżenia, o którym mowa w ust. 1:

- 1) stanowi iloczyn wskaźnika wynagrodzeń niepełnosprawnych pracowników sprzedającego zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i wskaźnika udziału przychodów;
- 2) nie może być wyższa niż 50% kwoty należności za zakup, o którym mowa w ust. 1, określonej na fakturze, o której mowa w ust. 2 pkt 1, pomniejszonej o kwotę podatku od towarów i usług, z uwzględnieniem korekt tej faktury.”,

d) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Przy obliczaniu kwoty obniżenia bierze się pod uwagę wyłącznie zatrudnienie i wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę za miesiąc, do którego zaliczono przychody, o których mowa w ust. 8. Przy obliczaniu stanu zatrudnienia i wskaźnika, o których mowa w ust. 1, bierze się pod uwagę zatrudnienie pracowników na dzień wystawienia faktury dokumentującej dany zakup. Do ustalania stanów zatrudnienia pracowników i wskaźników, o których mowa w ust. 1 i 5–7, stosuje się wyłączenia ze stanów zatrudnienia określone w art. 21 ust. 5.”,

e) w ust. 10 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wystawia informację o kwocie obniżenia niezwłocznie po:

- a) otrzymaniu oświadczenia, o którym mowa w ust. 2 pkt 2a, oraz terminowym uregulowaniu należności,
- b) terminowym uregulowaniu należności w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1a

– jednak nie później niż do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przypadał termin płatności za zakup;”,

f) po ust. 10 dodaje się ust. 10a w brzmieniu:

„10a. Przepisy ust. 1–10 oraz art. 22a i art. 22b stosuje się również do sprzedających lub nabywców będących:

- 1) jednostkami organizacyjnymi, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 września 2016 r. o szczególnych zasadach rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1454 i 1948),
- 2) wydzielonymi jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w skład innych podmiotów

– w przypadku ujawnienia danych tych jednostek organizacyjnych na fakturze, o której mowa w ust. 2 pkt 1.”

g) uchyla się ust. 11;

10) w art. 22b w ust. 1:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy zawyżoną kwotą obniżenia wykazaną w informacji, o której mowa w art. 22 ust. 2 pkt 3, a prawidłowo obliczoną kwotą obniżenia w przypadku podania niezgodnych ze stanem faktycznym danych skutkujących zawyżeniem kwoty obniżenia w tej informacji,”

b) dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) 10% kwoty należności ogółem określonej na fakturze, o której mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1, w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w art. 22 ust. 1a.”;

11) w art. 25a w ust. 1 część wspólna na końcu otrzymuje brzmienie:

„– pod warunkiem opłacenia tych składek w całości najpóźniej w dniu złożenia wniosku.”;

12) w art. 25d ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Od decyzji, o których mowa w ust. 1 i art. 25c ust. 6–8, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;

- 13) w art. 26a ust. 12 otrzymuje brzmienie:
„12. Od decyzji, o których mowa w ust. 8–9a i 11, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;
- 14) art. 26c ust. 4b otrzymuje brzmienie:
„4b. Od decyzji, o której mowa w ust. 4, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;
- 15) w art. 30 ust. 3a otrzymuje brzmienie:
„3a. Od decyzji wojewody, o których mowa w ust. 1–3, pracodawcy przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do wojewody.”;
- 16) w art. 47:
- a) w ust. 1 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:
„4a) program zatwierdzony przez Radę Nadzorczą, służący finansowaniu zajęć klubowych;”;
- b) po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:
„2c. Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu, o której mowa w art. 49e ust. 1, dotyczącej zwrotu otrzymanych przez gminę środków, o których mowa w ust. 2b, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;
- 17) w art. 48 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
„4. Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu, o której mowa w art. 49e ust. 1, dotyczącej środków Funduszu przekazywanych podmiotom, o których mowa w ust. 1, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;
- 18) w art. 49e po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu, o której mowa w ust. 1, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;
- 19) po art. 49f dodaje się art. 49g w brzmieniu:
„Art. 49g. Od decyzji Prezesa Zarządu Funduszu wydanych na podstawie art. 49f przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Prezesa Zarządu Funduszu.”;
- 20) w art. 51:
- a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Prezesa powołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.”;

b) w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
„Zastępców Prezesa, na wniosek Prezesa zaopiniowany przez Radę Nadzorczą, powołuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Powołanie na stanowisko Prezesa i Zastępców Prezesa jest równoznaczne z nawiązaniem stosunku pracy na podstawie powołania, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.”;

21) w art. 51a uchyla się ust. 2–12.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 108, ze zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 67⁶ dodaje się § 5–7 w brzmieniu:

„§ 5. Wykonywanie pracy w formie telepracy jest także dopuszczalne na wniosek pracownika złożony w postaci papierowej lub elektronicznej, niezależnie od zawarcia, w trybie przewidzianym w § 1–4, porozumienia określającego warunki stosowania telepracy albo określenia tych warunków w regulaminie.

§ 6. Pracodawca uwzględnia wniosek pracownika, o którym mowa w art. 142¹ § 1 pkt 2 i 3, o wykonywanie pracy w formie telepracy, chyba że nie jest to możliwe ze względu na organizację pracy lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika. O przyczynie odmowy uwzględnienia wniosku pracodawca informuje pracownika w postaci papierowej lub elektronicznej.

§ 7. Przepis § 6 stosuje się do pracowników, o których mowa w art. 142¹ § 1 pkt 2 i 3, również po ukończeniu przez dziecko 18 roku życia.”;

2) po art. 142 dodaje się art. 142¹ w brzmieniu:

„Art. 142¹. § 1. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek:

- 1) pracownika-małżonka albo pracownika-rodzica dziecka w fazie prenatalnej, w przypadku ciąży powikłanej,
- 2) pracownika-rodzica dziecka posiadającego zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860),

²⁾ Tekst jednolity wymienionej ustawy nie uwzględnia zmiany ogłoszonej w Dz. U. z 2018 r. poz. 4.

3) pracownika-rodzica dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz dziecka posiadającego odpowiednio opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203)

– o wykonywanie pracy w systemie czasu pracy, o którym mowa w art. 139, lub rozkładzie czasu pracy, o którym mowa w art. 140¹ albo w art. 142, złożony w postaci papierowej lub elektronicznej.

§ 2. Pracodawca może odmówić uwzględnienia wniosku, o którym mowa w § 1, jeżeli jego uwzględnienie nie jest możliwe ze względu na organizację pracy lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika. O przyczynie odmowy uwzględnienia wniosku pracodawca informuje pracownika w postaci papierowej lub elektronicznej.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się do pracowników, o których mowa w § 1 pkt 2 i 3, również po ukończeniu przez dziecko 18 roku życia.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 oraz z 2018 r. poz. 106) po art. 79a dodaje się art. 79b w brzmieniu:

„Art. 79b. Ilekroć odrębne przepisy przewidują nałożenie przez komornika sądowego lub inny organ egzekucyjny na pracownika Zakładu grzywny, która pozostaje w związku z realizacją obowiązków pracowniczych, grzywna taka jest nakładana na Zakład.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, 1386 i 2120) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 94 w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) obowiązujące od terminu waloryzacji kwoty emerytur i rent wolne od potrąceń i egzekucji, obliczone zgodnie z art. 141 ust. 1.”;

2) w art. 141 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kwota emerytury i renty wolna od egzekucji i potrąceń, z zastrzeżeniem ust. 2, wynosi:

1) 500 zł – przy potrącaniu:

a) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi,

b) należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 4;

2) 825 zł – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5, wraz z kosztami i opłatami egzekucyjnymi;

3) 660 zł – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1, 2 i 6–9;

4) 200 zł – przy potrącaniu należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 10.”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1 b w brzmieniu:

„1a. Kwoty, o których mowa w ust. 1, podlegają corocznej waloryzacji od dnia 1 marca na zasadach określonych dla emerytur i rent.

1b. Jeżeli po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wysokość świadczenia jest niższa niż kwota świadczenia wolna od potrąceń i egzekucji, o której mowa w ust. 1, potrąceń i egzekucji nie dokonuje się.”

Art. 5. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368):

1) w art. 32 w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) chorym dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji do ukończenia 18 lat;”;

2) w art. 33:

a) w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) 30 dni w roku kalendarzowym, jeżeli opieka sprawowana jest nad dziećmi, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2a;”;

b) w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W przypadku gdy opieka jest sprawowana wyłącznie nad osobami, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2a i 3, zasiłek opiekuńczy przysługuje łącznie za okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 i 1650, z 2014 r. poz. 1175 i 1682 oraz z 2017 r. poz. 1543) w art. 15 w pkt 1 skreśla się wyrazy „przy czym kwotę wolną od potrąceń i egzekucji ustala się według zasad określonych dla renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860):

1) w art. 9 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Środki Funduszu Pracy przekazane wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2, stanowią dochód gminy, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1453, 2203 i 2260).”;

2) w art. 12 w ust. 3 wyrazy „ustawy o systemie oświaty” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203)”.

Art. 8. Osoby, które były uczestnikami warsztatu terapii zajęciowej i opuściły warsztat w związku z podjęciem zatrudnienia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, mogą korzystać z zajęć klubowych, o których mowa w art. 10g ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jeżeli rozpoczęły udział w zajęciach klubowych nie później niż w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 9. Do pracodawców będących w likwidacji w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy art. 21 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się począwszy od wpłat należnych na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za styczeń 2019 r.

Art. 10. 1. Pracodawca, który przed dniem 1 lipca 2018 r. nabył prawo do obniżenia wpłat, o których mowa w art. 21 ustawy zmienianej w art. 1, może je wykorzystać na warunkach dotychczasowych.

2. Pracodawca, który przed dniem 1 lipca 2018 r. dokonał zapłaty za zakup potwierdzony fakturą uprawniający do obniżenia wpłat na podstawie art. 22 ustawy zmienianej w art. 1, może nabyć prawo do obniżenia wpłat i wykorzystać je na warunkach dotychczasowych.

Art. 11. Do informacji o kwocie obniżenia wystawionych przed dniem 1 lipca 2018 r. stosuje się art. 22b ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 12. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 22 ust. 12 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 22 ust. 12 ustawy zmienianej w art. 1, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 13. Warunek opłacania składek określony w art. 25a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się od dnia 1 lipca 2016 r.

Art. 14. Do środków Funduszu Pracy przekazanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 7, stosuje się art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1453, 2203 i 2260).

Art. 15. Do decyzji, o których mowa w art. 25d ust. 2, art. 26a ust. 12, art. 26c ust. 4b, art. 30 ust. 3a, art. 49e i art. 49f ustawy zmienianej w art. 1, wydanych odpowiednio przez wojewodę albo Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 16. Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Zastępcy Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych powołani przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pozostają na stanowiskach do czasu powołania Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Zastępców Prezesa Zarządu Państwowego Funduszu

Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podstawie art. 51 ust. 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 17. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się art. 141 ust. 1–1b ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 4 w zakresie art. 10ab, art. 1 pkt 8 lit. a oraz art. 1 pkt 9 i 10, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2018 r.

UZASADNIENIE

Wejście w życie Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, ustanowionego na podstawie uchwały nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (M.P. poz. 1250), przyjętej na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860), którego celem jest wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin, spowodowało potrzebę wprowadzenia zmian przepisów w następujących ustawach:

- 1) ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm.);
- 2) ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 108, ze zm.);
- 3) ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368);
- 4) ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860).

Przedmiotowy projekt ma na celu realizację działań wskazanych w programie (jest to drugi etap realizacji programu inicjowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). Istotą projektowanych rozwiązań jest stworzenie mechanizmów wsparcia dla rodzin w zakresie m.in.:

- usług wspierających i rehabilitacyjnych przez prowadzenie zajęć klubowych w warsztatach terapii zajęciowej,
- uprawnienia osób ubezpieczonych chorobowo do zasiłku opiekuńczego w przypadku choroby dziecka niepełnosprawnego do 18 roku życia,
- korzystania z elastycznych form organizacji czasu pracy, w tym telepracy.

Pozostałe zmiany dotyczą postępowań administracyjnych uregulowanych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zwanej dalej „ustawą o rehabilitacji”. Ponadto doprecyzowano niektóre przepisy dotyczące działania warsztatów terapii zajęciowej, zwanych dalej „wtz”, obowiązków i praw pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz zmieniono regulacje dotyczące powoływania Prezesa i Zastępców Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanego dalej „PFRON”. Projekt ustawy

przewiduje również zmiany w zakresie regulacji dotyczących danych gromadzonych w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności oraz refundacji wydatków poniesionych przez gminę na koordynację poradnictwa dla kobiet w ciąży i ich rodzin.

Projekt ustawy przewiduje również inne niż obecnie uregulowanie kwot wolnych od potrąceń i egzekucji, odwiązanie ich od wysokości najniższych świadczeń emerytalno-rentowych i ustalenie ich wysokości w kwotach. Dodatkowo, z tytułu nakładania grzywien przez niektóre organy egzekucyjne na pracowników ZUS realizujących prawidłowo obowiązki pracownicze zgodnie z poleceniem pracodawcy, projekt ustawy przewiduje ponoszenie ryzyka prawnego związanego z funkcjonowaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez pracodawcę (Zakład). Obecne przepisy w zakresie potrącania należności egzekwowanych ze świadczeń emerytalno-rentowych ze względu na ich odmiennosc od zasad ustalanych przy wynagrodzeniach wzbudzają wątpliwości oraz powodują odmienną interpretację obowiązujących przepisów przez niektóre organy egzekucyjne.

I. Zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

1. Warsztaty terapii zajęciowej

Jedno z działań realizowanych w związku z Programem kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” stanowi przygotowanie zmiany w przepisach umożliwiającej m.in. wsparcie byłych uczestników wtz, w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym, przez prowadzenie zajęć klubowych przez wtz.

Długotrwałość pobytu uczestników w wtz oraz efekty w zakresie ich przechodzenia na rynek pracy to jedne z największych wyzwań związanych z funkcjonowaniem wtz. Obecnie można zauważyć brak związku działań wtz z oczekiwaniami i wymogami rynku pracy, co stanowi zasadniczą przeszkodę we wprowadzaniu uczestników wtz na rynek pracy. Podstawowym celem wtz będzie przygotowanie osób niepełnosprawnych do niezależnego życia. Działania powinny skupiać się przede wszystkim na umożliwianiu osobom niepełnosprawnym osiągnięcia jak najwyższego poziomu samodzielności i niezależności w funkcjonowaniu społecznym i zawodowym, a także ich skutecznej integracji ze społeczeństwem.

W art. 1 w pkt 2 projektu ustawy zaproponowano zmianę w art. 10 ustawy o rehabilitacji przez dodanie pkt 3. Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych będzie należało również uczestnictwo w zajęciach klubowych. W art. 1 w pkt 7 projektu ustawy proponuje się dodanie art. 10g i art. 10h.

Dodany art. 10g i art. 10h ustawy o rehabilitacji realizuje działanie 3.3 wskazane w Priorytecie III Usługi wspierające i rehabilitacyjne – „Wsparcie osób niepełnosprawnych, które opuściły warsztat terapii zajęciowej w celu podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy” określonym w Programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. Zaproponowano nowe regulacje dotyczące prowadzenia przez wtz zajęć klubowych dla osób, które zakończyły uczestnictwo w wtz w związku z podjęciem zatrudnienia.

Uczestnicy wtz doświadczają trudności w funkcjonowaniu na rynku pracy. Dlatego ważne jest wspieranie ich nie tylko do momentu podjęcia zatrudnienia, ale również i później. Zadanie wtz nie powinno być ograniczone tylko do samego procesu przygotowania osób niepełnosprawnych do wykonywania pracy. Uczestnicy wtz po jego opuszczeniu potrzebują prowadzenia wobec nich działań mających na celu ich dalsze aktywne funkcjonowanie społeczne. Zajęcia klubowe oznaczają zorganizowaną formę rehabilitacji, mającą na celu wspieranie osób niepełnosprawnych w utrzymaniu samodzielności i niezależności w życiu społecznym i zawodowym, i będą mogły być prowadzone przez wtz dla osób, które były uczestnikami tego wtz i opuściły go w celu podjęcia zatrudnienia, oraz osób znajdujących się na liście, o której mowa w dodanym art. 10f ust. 2a. Zajęcia klubowe mogą obejmować aktywne formy wspierania osoby niepełnosprawnej w podjęciu lub utrzymaniu zatrudnienia.

Osoba niepełnosprawna będzie mogła kontynuować zajęcia klubowe bez względu na utratę lub zmianę zatrudnienia. Czas trwania zajęć klubowych dla osoby niepełnosprawnej wynosi nie mniej niż 5 godzin miesięcznie. Szczegółowy zakres i organizację zajęć klubowych będzie ustalał wtz.

Wtz, zainteresowany prowadzeniem zajęć klubowych, będzie mógł ubiegać się o ich dofinansowanie w ramach programu zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą PFRON.

W tym celu w art. 1 w pkt 16 w lit. a projektu ustawy dodano w dotychczasowym art. 47 ust. 1 pkt 4a ustawy o rehabilitacji nową regulację dotyczącą możliwości przeznaczania środków PFRON na finansowanie zajęć klubowych.

Pozostałe zmiany mają charakter doprecyzowujący. W art. 1 w pkt 3 projektu ustawy zaproponowano doprecyzowanie dotychczasowego art. 10a ustawy o rehabilitacji. Zgodnie z proponowanym art. 10a ust. 6 ustawy o rehabilitacji Rada programowa będzie dokonywała pierwszej kompleksowej oceny realizacji indywidualnego programu rehabilitacji uczestnika warsztatu i jednocześnie zajmowała stanowisko w kwestii osiągniętych przez niego postępów w rehabilitacji, w okresie nie wcześniej niż przed upływem 3 miesięcy i nie później niż po upływie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia terapii w wtz.

W art. 1 w pkt 4 projektu ustawy proponuje się dodanie art. 10aa i 10ab w ustawie o rehabilitacji. Zgodnie z art. 10aa w wtz będzie mogła działać Rada Społeczna. W skład Rady będą wchodzić przedstawiciele samorządu powiatowego, pracodawców, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, rodziców i opiekunów uczestników warsztatu, uczestników warsztatu. Zadaniem Rady będzie wspieranie wtz w realizacji celu jego działalności. Zakres oraz sposób realizacji tego wsparcia określać będzie Rada. Proponowany różnorodny skład Rady pozwoli spojrzeć na działalność warsztatu terapii zajęciowej z wielu perspektyw i tym samym przyczyni się do skuteczniejszego realizowania przez warsztat celu jego działalności.

W dodanym art. 10ab wskazano, że osoby pełniące funkcje zarządcze w jednostce prowadzącej wtz nie będą mogły być równocześnie pracownikami wtz, z wyjątkiem stanowiska osoby nim kierującej.

W art. 1 w pkt 5 w lit. a projektu ustawy proponuje się zmianę w art. 10b ust. 2b ustawy o rehabilitacji. Procentowy udział w kosztach działalności warsztatu będzie mógł być zmniejszony, pod warunkiem znalezienia innych źródeł ich finansowania, z zastrzeżeniem, że kwota obliczona zgodnie z ust. 2a przed znalezieniem innych źródeł finansowania tych kosztów nie ulega zmniejszeniu.

Oznacza to, że kwota dofinansowania kosztów działalności warsztatu ze środków powiatu nie może zostać pomniejszona w przypadku znalezienia innych źródeł finansowania. Zmniejszeniu może ulec jedynie procentowy udział środków powiatu w tych kosztach, ponieważ w przypadku znalezienia innego źródła finansowania zwiększeniu ulega ogólna kwota środków przeznaczona na finansowanie działalności warsztatu.

W art. 1 w pkt 5 w lit. b projektu ustawy uzupełniono art. 10b ustawy o rehabilitacji, dodając ust. 2c. Uzależniono możliwość utworzenia wtz w danym powiecie oraz

zwiększenia liczby uczestników wtz od potrzeb lokalnego systemu wsparcia wskazanych w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, komplementarności tego systemu wsparcia oraz liczby osób, których zgłoszenie do uczestnictwa w wtz zostało zatwierdzone.

Ponadto w art. 1 w pkt 6 projektu ustawy uzupełniono dotychczasowy art. 10f ustawy o rehabilitacji, dodając ust. 2 i 2b. Podmiot prowadzący warsztat będzie zobowiązany do prowadzenia listy osób, których zgłoszenie do uczestnictwa w wtz zostało zatwierdzone, a osoby te nie rozpoczęły terapii w wtz (art. 10f ust. 2a).

Osoba niepełnosprawna, która opuściła warsztat w związku z podjęciem zatrudnienia, w przypadku utraty tego zatrudnienia i ponownego zgłoszenia do uczestnictwa w warsztacie w terminie 90 dni od dnia opuszczenia przez nią warsztatu, będzie wpisywana na listę i będzie miała pierwszeństwo w rozpoczęciu terapii (art. 10f ust. 2b).

Ponadto uczestnik warsztatu ma prawo do uczestnictwa w terapii zajęciowej do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła utrata ważności orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (art. 10f ust. 4).

2. Zmiany dotyczące postępowań administracyjnych

W przypadku decyzji wydawanych przez Prezesa PFRON oraz wojewodę w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257) proponuje się zastąpienie dotychczasowego środka zaskarżenia, tj. odwołania do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, innym środkiem przewidzianym w przepisach k.p.a., tj. wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 1 pkt 12–15, pkt 16 lit. b, pkt 17–19 projektu ustawy).

Zgodnie z art. 15 k.p.a. postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Zaproponowane regulacje stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów k.p.a.

Rozwiązania będą korzystne z punktu widzenia adresata prawa, gdyż skrócą czas prowadzonych postępowań administracyjnych. Należy jednocześnie wskazać, że zgodnie z art. 52 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1369, z późn. zm.), jeżeli stronie przysługuje prawo do zwrócenia się do organu, który wydał decyzję z wnioskiem

o ponowne rozpatrzenie sprawy, strona może wnieść skargę na tę decyzję bez skorzystania z tego prawa. Oznacza to, że strona postępowania w przypadku wydania decyzji w pierwszej instancji przez Prezesa Zarządu PFRON będzie miała możliwość złożenia skargi na tę decyzję bezpośrednio do wojewódzkiego sądu administracyjnego, co znacznie skróci proces postępowania administracyjnego.

Ponadto w ustawie z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 935) ustawodawca w art. 15 wskazał na konieczność dokonania przeglądu aktów prawnych regulujących postępowania administracyjne w zakresie dwuinstancyjności postępowań. Po dokonaniu wstępnej analizy problemu projektodawca proponuje wprowadzenie ww. regulacji w przedmiotowym zakresie jako korzystnych z punktu widzenia adresatów prawa.

Pozostałe zmiany mają charakter doprecyzowujący.

3. Pozostałe zmiany

W art. 1 w pkt 1 projektu ustawy zaproponowano zmianę art. 6d ustawy o rehabilitacji, polegającą na dodaniu w ust. 4 pkt 2a. Proponuje się rozszerzenie danych gromadzonych w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, zwanym dalej „SI EKSMOoN”, o dane dotyczące stanu zdrowia, kształcenia, sytuacji społecznej, zawodowej i rodzinnej osób, które złożyły wnioski o ustalenie niepełnosprawności albo ustalenie stopnia niepełnosprawności.

Gromadzenie danych dotyczących stanu zdrowia znajduje swoje uzasadnienie w treści definicji niepełnosprawności oraz stopnia niepełnosprawności (art. 4 ust. 1–3 i art. 4a ustawy o rehabilitacji) w postaci konieczności ustalenia naruszenia sprawności organizmu/naruszenia sprawności fizycznej lub psychicznej. Na konieczność gromadzenia tych danych wskazuje również § 3 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2015 r. poz. 1110, z późn. zm.). Gromadzenie danych dotyczących kształcenia odbywa się zgodnie z § 20 pkt 3 lit. a przedmiotowego rozporządzenia. Dane dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej gromadzone są w oparciu o § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia. Natomiast dane dotyczące sytuacji rodzinnej gromadzone są w oparciu o art. 6b ust. 3 pkt 6–8 ustawy o rehabilitacji oraz § 20 pkt 5 lit. b i c przedmiotowego rozporządzenia.

Przedmiotowa zmiana ma charakter techniczny i służy możliwości gromadzenia w ww. systemie danych gromadzonych obecnie wyłącznie w postaci papierowej. Pozwoli to w praktyce zoptymalizować proces orzekania o niepełnosprawności i zapewnić większą jego przejrzystość. Zmiana nie wywoła skutków finansowych dla budżetu państwa (zmiana prawna jest wprowadzana do systemu przez podmiot administrujący systemem bezkosztowo).

Podstawowym zadaniem powiatowych i wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności wskazanym w art. 6 ust. 1 ustawy o rehabilitacji jest orzekanie o niepełnosprawności, czyli wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności w stosunku do osób, które nie ukończyły 16 roku życia, oraz orzeczeń o stopniu niepełnosprawności albo o wskazaniach do ulg i uprawnień w stosunku do osób powyżej 16 roku życia. Przedmiotowe orzeczenia stanowią rodzaj decyzji administracyjnej, która potwierdza uzyskanie statusu osoby jako niepełnosprawnej. Powiatowe i wojewódzkie zespoły w celu wydania przedmiotowych orzeczeń zobligowane są do wykonywania czynności niezbędnych do ich wydania w SI EKSMOoN. Obowiązek ten statuuje art. 6d ust. 1 ustawy o rehabilitacji, zgodnie z którym w systemie przetwarza się dane w celu usprawnienia i podniesienia jakości orzekania o niepełnosprawności oraz realizacji zadań przez zespoły orzekające o niepełnosprawności. Ponieważ dane przetwarzane w SI EKSMOoN mają charakter danych wrażliwych w rozumieniu ustawy o ochronie danych osobowych, to ich przetwarzanie poddane jest szczególnemu rygorowi. W konsekwencji powyższego SI EKSMOoN ma charakter systemu zamkniętego, co oznacza, że dostęp do danych osobowych w nim gromadzonych ma wyłącznie administrator tych danych (zespół wydający orzeczenie lub rozpatrujący odwołanie). Przetwarzanie danych zawartych w systemie przez inne podmioty ma ściśle limitowany charakter i możliwe jest tylko wtedy, gdy przepis rangi ustawowej o tym stanowi i określa zakres takiego przetwarzania (np. art. 6b² ustawy o rehabilitacji). Aktualnie w systemie przetwarza się dane dotyczące m.in. stanu zdrowia, ale wyłącznie w zakresie, w jakim dane te zawarte są w orzeczeniu o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, czyli w ramach symbolu przyczyny niepełnosprawności, który w sposób ogólny określa uszkodzenie lub chorobę stanowiącą podstawę ustalenia faktu niepełnosprawności (art. 6d ust. 4 pkt 5 ustawy o rehabilitacji). Ta ogólność przejawia się tym, że większość z symboli przyczyn niepełnosprawności opisuje jednocześnie kilka schorzeń. Natomiast istotą proponowanej zmiany jest możliwość gromadzenia

w SI EKSMOoN danych o stanie zdrowia, kształceniu, sytuacji społecznej, zawodowej i rodzinnej, zbieranych w związku z prowadzeniem postępowania administracyjnego służącego wydaniu odpowiedniego orzeczenia. W chwili obecnej dane te gromadzone są przez zespoły orzekające w zbiorach papierowych (aktach indywidualnej sprawy administracyjnej). Istotą przedmiotowej zmiany nie jest zatem rozszerzenie katalogu danych gromadzonych w związku z postępowaniem o wydanie orzeczenia, tylko wskazanie na możliwość ich gromadzenia nie tylko w formie papierowej (co ma miejsce obecnie), ale również w formie elektronicznej, w specjalnie do tego celu dedykowanym systemie informatyczny SI EKSMOoN.

Z dniem wejścia w życie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), zwanego dalej „RODO”, podstawę gromadzenia na potrzeby orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności danych wrażliwych stanowiąc będzie art. 9 ust. 2 lit. a i b RODO. Osoba składająca do zespołu orzekającego wniosek o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności / stopniu niepełnosprawności / wskazaniach do ulg i uprawnień lub odwołanie od orzeczenia o niepełnosprawności / stopniu niepełnosprawności wyraża bowiem zgodę na przetwarzanie jej danych osobowych (w tym danych wrażliwych) w zakresie niezbędnym do rozpatrzenia wniosku. Ponadto zespoły orzekające przetwarzają dane osobowe, w tym dane szczególnie wrażliwe, w zakresie niezbędnym do realizacji zadania określonego w ustawie o rehabilitacji, jakim jest wydanie odpowiedniego orzeczenia.

Kierując się z kolei wyrażoną w art. 5 ust. 1 lit. c RODO zasadą adekwatności (minimalizacji danych), ustawa o rehabilitacji we wskazanym art. 6d ust. 1 jednoznacznie określa cel ich przetwarzania.

W art. 1 w pkt 8 projektu ustawy proponuje się zmianę art. 21 ust. 2b i 3 ustawy o rehabilitacji. Zgodnie z proponowanym art. 21 ust. 2b ustawy o rehabilitacji, podmiotami zobowiązanymi do osiągnięcia 2% wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych będą również publiczne i niepubliczne przedszkola, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, kluby dziecięce oraz inne formy wychowania przedszkolnego, które na tej podstawie będą rozliczać się z wpłat na PFRON.

Zmiana ma na celu objęcie zakresem zastosowania ww. przepisu jak najszerszej grupy podmiotów, w których sprawowana jest opieka nad dziećmi. W przypadku przedszkoli zmiana sankcjonuje dotychczasową praktykę wynikającą z wykładni przepisów. Dotychczas przedszkola były rozliczane przez PFRON na równi ze szkołami.

Ponadto zgodnie z proponowanym art. 21 ust. 3 ustawy o rehabilitacji zrezygnowano ze zwolnienia z wpłat na PFRON pracodawców prowadzących zakłady pracy będących w likwidacji. Proponowana zmiana wynika z braku uzasadnienia zastosowania zwolnienia do ww. podmiotów z uwagi na fakt, że przyczyną podjęcia decyzji o likwidacji nie musi być trudna sytuacja podmiotu, ale decyzja o zakończeniu lub przekształceniu działalności.

W art. 1 pkt 9 i 10 projektu ustawy zaproponowano zmianę art. 22 i art. 22b ustawy o rehabilitacji. Zmiany polegające na dodaniu w art. 22 ust. 1a i w ust. 2 pkt 2a oraz zmianie brzmienia art. 22 ust. 10 pkt 1 oraz dodaniu w art. 22b ust. 1 pkt 5 ustawy o rehabilitacji wynikają ze zmiany mechanizmu wystawiania ulg. Dotychczas sprzedający uskarżali się na uciążliwość obowiązku wystawiania ulg we wpłatach na PFRON każdemu kontrahentowi, bez względu na to, czy chciał z tego skorzystać i czy zamierzał w przyszłości korzystać z ulgi.

Proponowane zmiany zmniejszą zarówno obciążenia administracyjne sprzedających, jak i problem otrzymywania przez nabywców niechcianych informacji o kwocie obniżenia. Jednocześnie zwiększają one gwarancje dla nabywców chcących korzystać z ulg, że zostaną odpowiednio poinformowani o możliwości korzystania z ulg i otrzymają informację o kwocie obniżenia.

W nowym trybie wystawiania ulg sprzedający będzie miał obowiązek poinformowania nabywcy o zasadach nabywania i korzystania z obniżenia wpłat na PFRON oraz o możliwości złożenia przez nabywcę oświadczenia o zamiarze korzystania z ulg. Informacja ta będzie mogła być przekazana nabywcy wraz z fakturą dokumentującą zakup. Obowiązek ten sprzedający wykona nie później niż w dniu terminowej zapłaty przez nabywcę za zakup mający uprawniać do ulg. Przewiduje to dodany ust. 1a w art. 22 ustawy o rehabilitacji.

Nabywca będzie miał 7 dni od dnia otrzymania informacji od sprzedającego na złożenie sprzedającemu oświadczenia o zamiarze korzystania z prawa do obniżenia wpłaty (dodany art. 22 ust. 2 pkt 2a ustawy o rehabilitacji).

Sprzedający wystawi nabywcy informację o kwocie ulgi dopiero po otrzymaniu oświadczenia (zmieniony art. 22 ust. 10 pkt 1 ustawy o rehabilitacji). Nowy proces nabycia ulgi jest uzależniony od poinformowania nabywcy o tym instrumencie przez sprzedającego.

Jeżeli sprzedający nie wykona obowiązku określonego w art. 22 ust. 1a ustawy o rehabilitacji, to będzie zobowiązany do dokonania wpłaty na PFRON przewidzianej w dodanym art. 22b ust. 1 pkt 5 ustawy o rehabilitacji (art. 1 pkt 10 lit. b projektu ustawy). Wyniesie ona 10% kwoty należności ogółem określonej na fakturze dokumentującej zakup uprawniający nabywcę do ulgi. Nabywca nie poniesie negatywnych konsekwencji niewykonania obowiązku przez sprzedającego. Nie będzie musiał złożyć oświadczenia (art. 22 ust. 2 pkt 2a ustawy o rehabilitacji) oraz będzie miał prawo do otrzymania informacji o uldze (art. 22 ust. 10 pkt 1 w zw. z art. 22 ust. 2 pkt 2a ustawy o rehabilitacji).

Zmiana do art. 22 ust. 9 ustawy o rehabilitacji ma charakter porządkujący. Pracodawcy często zgłaszali wątpliwości dotyczące obliczania stanów zatrudnienia dla celów ulg we wpłatach na PFRON, a w szczególności co do stosowania wyłączeń z tych stanów przewidzianych w art. 21 ust. 5 ustawy o rehabilitacji. Wyłączenia te jednolicie stosowane są przez tych pracodawców w innych przypadkach przewidzianych w ustawie o rehabilitacji (m.in. dla celów dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, statusu zakładu pracy chronionej czy obliczania wpłat na PFRON). W odniesieniu do ulg kwestia ta nie była unormowana na poziomie ustawowym. Zmiana polegająca na uzupełnieniu w art. 22 ust. 9 zdania trzeciego jest korzystna dla pracodawców. Usuwa ich wątpliwości i nie wymaga analizowania aktów wykonawczych, orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i sądów administracyjnych w analogicznych zakresach. Jednocześnie pracodawcy nie będą musieli uwzględniać w stanach zatrudnienia osób pełnosprawnych nieświadczących pracy (np. w związku z odbywaniem służby wojskowej czy przebywaniem na urloпах związanych z rodzicielstwem czy na świadczeniu rehabilitacyjnym). Natomiast w zdaniu drugim w art. 22 ust. 9 ustawy o rehabilitacji wskazano okres, na który należy ustalać stany zatrudnienia dla potrzeb wykazania struktury wymaganej od sprzedającego zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rehabilitacji. Jest nim dzień wystawienia faktury. Przyjęcie tego szczególnego rozwiązania było celowe z uwagi na konieczność zapewnienia pewności prawnej sprzedających co do zakresu ich obowiązku określonego w art. 22 ust. 1a

ustawy o rehabilitacji. W dniu wystawienia faktury, wraz z którą może być przekazana informacja o zasadach obniżania wpłat na PFRON, nie są znane przeciętne miesięczne stany zatrudnienia za ten miesiąc, czego wymaga art. 2 pkt 6 ustawy o rehabilitacji. Dlatego dane te będą ustalane na dzień wystawienia faktury, a nie na miesiąc jej wystawienia czy na miesiąc, do którego przyporządkowano przychód z zakupu, o którym mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rehabilitacji.

Zmiana w art. 22 ust. 5 ustawy o rehabilitacji wprowadza zasadę, że kwota ulgi obliczona przez sprzedającego nie będzie mogła być wyższa od 50% kwoty netto należności wykazanej na fakturze dokumentującej zakup mający uprawniać do ulgi. Celem wprowadzenia tej zmiany jest zapobieżenie możliwym nieprawidłowościom wynikającym z korekt faktur zakupów związanych ze zwrotami towarów, na które wystawiono już ulgi. Przepis wyraźnie wskazuje, że na kwotę ulgi wpływ będzie miała nie tylko kwota należności za zakup pierwotnie ustalona przez strony, lecz również wszelkie zmiany tej kwoty (np. wynikające ze zwrotów zakupów). Zmiana ta zastępuje dotychczasowy ust. 11, który był mniej precyzyjny oraz niewłaściwie umieszczony w art. 22 (dotyczył bowiem obliczenia ulgi, a nie wystawiania informacji o kwocie obniżenia).

Zmiana polegająca na dodaniu w ustawie o rehabilitacji w art. 22 ust. 10a potwierdzi możliwość uczestnictwa w procesie nabywania ulg we wpłatach na PFRON przez podmioty, których rozliczenia podatku od towarów i usług podlegają centralizacji (na podstawie ustawy z dnia 5 września 2016 r. o szczególnych zasadach rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1454). Zmiana ta umożliwi wystawianie ulg np. przez samorządowe zakłady aktywności zawodowej, a także bezsporne korzystanie z ulg przez miejskie biblioteki czy urzędy gmin. Drugą grupą podmiotów, których rozliczenia z wpłat na PFRON zostaną doprecyzowane, są jednostki organizacyjne będące częścią innych podmiotów (pracodawcy tacy jak np. szpitale, jednostki wojskowe, sądy, oddziały spółek). Będą miały do nich zastosowanie przepisy art. 22 ustawy o rehabilitacji. Po spełnieniu warunków określonych w art. 22 powyższe podmioty będą mogły odpowiednio udzielać ulg swoim kontrahentom lub nabywać ulgi we wpłatach na PFRON. Jeżeli podmioty

wymienione w art. 22 ust. 10a pkt 1 lub 2 będą zamierzały korzystać z ulg, ich dane będą musiały być ujawnione na fakturze.

Jednocześnie w art. 1 w pkt 10 lit. a projektu ustawy złagodząco wysokość wpłaty w art. 22b ust. 1 pkt 4 ustawy o rehabilitacji dotyczącej zawyżenia kwoty ulgi. Nie będzie ona obliczana w skomplikowany sposób (alternatywnie jako 3-krotność kwoty zawyżenia albo 10% kwoty ulgi), lecz zawsze będzie równa kwocie zawyżenia.

W art. 1 w pkt 11 projektu ustawy proponuje się zmianę w art. 25a ustawy o rehabilitacji.

W art. 25a uregulowano instrument wsparcia aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w postaci refundacji kosztów składek na ubezpieczenia społeczne poniesionych przez niepełnosprawnych przedsiębiorców lub rolników. Zmiana ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne i wysłanie wniosku w jednym dniu. Postulaty zmian w tym kierunku były zgłaszane przez osoby niepełnosprawne i organizacje pozarządowe.

W art. 1 w pkt 20 i 21 projektu ustawy zaproponowano zmianę art. 51 ust. 1 i 2, dodanie ust. 2a w art. 51 oraz zmianę art. 51a ustawy o rehabilitacji. W przypadku wyłaniania Prezesa Zarządu PFRON i Zastępców Prezesa Zarządu PFRON zaproponowano zmianę sposobu wyboru, posilając się zasadami naboru obsadzania wyższych stanowisk w służbie cywilnej.

II. Zmiany w ustawie – Kodeks pracy

W programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” przewidziano działania dotyczące zwiększenia elastyczności przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy w zakresie organizacji czasu pracy, mające na celu wsparcie:

- 1) kobiet w ciąży powikłanej;
- 2) rodziców dziecka posiadającego zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- 3) rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym lub ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

Dostrzegając konieczność pomocy wyżej wymienionym osobom, które jednocześnie pozostają w stosunku pracy, w art. 2 projektu ustawy proponuje się zmiany przepisów Kodeksu pracy polegające na:

1) wprowadzeniu możliwości wykonywania pracy w formie telepracy na wniosek wiążący pracodawcę

Prawo do wykonywania pracy w formie telepracy na wiążący wniosek pracownika przyznaje się:

- a) pracownikom-rodzicom dziecka posiadającego zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu (zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”),
- b) pracownikom-rodzicom dziecka niepełnosprawnego (zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych),
- c) dziecka ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi (zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – dziecka posiadającego odpowiednio opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe).

W powyższych przypadkach pracodawca będzie mógł odmówić uwzględnienia wniosku, jedynie w przypadku, gdy jego uwzględnienie byłoby niemożliwe ze względu na organizację pracy lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika.

Z uprawnienia do wykonywania pracy w formie telepracy na wiążący wniosek będą mogli skorzystać wyżej wymienieni pracownicy, także w przypadku, gdy opiekować się będą dorosłymi dziećmi, tj. powyżej 18 roku życia.

2) wprowadzeniu możliwości wykonywania pracy w formie telepracy na ogólnych zasadach

Projekt nowelizacji Kodeksu pracy przewiduje możliwość stosowania telepracy, na podstawie wniosku niewiążącego pracodawcy niezależnie od zawarcia porozumienia określającego warunki stosowania telepracy albo określenia tych warunków w regulaminie (a zatem także u pracodawców, u których nie zawarto formalnego

porozumienia w sprawie stosowania telepracy z przedstawicielstwami pracowników). Zatem zmiany te są adresowane do wszystkich pracowników, w tym także do pracownika-małżonka albo pracownika-rodzica dziecka w fazie prenatalnej, w przypadku ciąży powikłanej.

Wymienione osoby będą mogły na ogólnych zasadach wnioskować o wykonywanie pracy w formie telepracy. Takie uelastycznienie przepisów o telepracy jest oczekiwane społecznie i będzie szczególnie przydatne dla pracowników, którzy zamierzają łączyć wykonywanie obowiązków zawodowych z obowiązkami rodzinnymi i świadczyć taki rodzaj pracy, która może być wykonywana w domu.

3) wprowadzeniu elastycznych form organizacji czasu pracy na wniosek wiążący pracodawcę

Projektowane zmiany przepisów Kodeksu pracy obejmują wykonywanie pracy w przerywanym czasie pracy lub indywidualnym rozkładzie czasu pracy albo w ruchomym czasie pracy. Wniosek będzie mógł złożyć:

- a) pracownik-małżonek albo pracownik-rodzic dziecka w fazie prenatalnej, w przypadku ciąży powikłanej,
- b) pracownik-rodzic dziecka posiadającego zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- c) pracownik-rodzic dziecka niepełnosprawnego lub dziecka ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.

Pracodawca będzie mógł odmówić uwzględnienia wniosku jedynie w przypadku, gdy jego uwzględnienie nie będzie możliwe ze względu na organizację pracy lub rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika.

Uprawnienie do korzystania z elastycznych form organizacji czasu pracy przysługiwać będzie pracownikom wymienionym w lit. b i c opiekującym się także dorosłymi dziećmi, tj. powyżej 18 roku życia.

III. Zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych

Zaproponowana zmiana w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.) jest konsekwencją nakładania grzywien na pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez niektóre organy egzekucyjne w związku z prawidłową realizacją przez nich obowiązków

pracowniczych zgodnie z poleceniem pracodawcy. Stąd też, by konsekwencje ryzyka prawnego wynikającego z funkcjonowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ponosili pracownicy Zakładu, proponuje się, by takie ryzyko obciążało pracodawcę. W przypadku uznania przez pracodawcę, iż nałożenie na pracownika grzywny było zasadne i nie wynikało z realizacji obowiązków nałożonych przez pracodawcę, nie będzie to wyłączało możliwości dochodzenia przez pracodawcę od pracownika odszkodowania na podstawie Kodeksu pracy.

IV. Zmiany w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą emerytalną”, z kwoty świadczeń pieniężnych określonych w tej ustawie – pozostałej po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – potrąceniu podlegają należności enumeratywnie wymienione w art. 139 ustawy emerytalnej. Potrąceniu podlegają świadczenia alimentacyjne oraz sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie innych należności, świadczenia nienależnie pobrane oraz należności z tytułu odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych lub pielęgnacyjno-opiekuńczych. Zależnie od rodzaju należności potrącić można od 25% do 70% kwoty emerytury lub renty (art. 140 ustawy emerytalnej). Dodatkowym zabezpieczeniem osób pobierających emerytury i renty podlegające potrąceniom jest wprowadzona przepisami art. 141 ustawy emerytalnej tzw. „kwota wolna od potrąceń”, która określa procentową część świadczenia niepodlegającą egzekucji (potrąceniom). W zależności od rodzaju potrącanych należności kwota wolna wynosi 75%, 60%, 50% albo 20% najniższej emerytury lub renty. Przepis art. 141 ustawy emerytalnej jest przepisem statuującym instytucję tzw. kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji, która obok maksymalnej kwoty potrącenia z emerytury lub renty, określonej w art. 140 tej ustawy, stanowi gwarancję wypłaty ubezpieczonemu części świadczenia. Przepis ten jest jednym z fundamentów społecznego charakteru systemu emerytalnego i ma za zadanie przeciwdziałać, a także ograniczać ubóstwo osób starszych lub niezdolnych do pracy. Jego celem jest zapewnienie dostarczania przez państwo środków utrzymania, które zostały utracone

lub ograniczone w wyniku utraty zdolności zarobkowania. Między innymi do regulacji wynikającej z tego przepisu odwołuje się art. 833 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.), który ustanawia zasadę poszanowania praw dłużnika i zapewnienia mu minimum egzystencji przez ograniczenie egzekucji komorniczej z wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń okresowych o podobnym charakterze, a także emerytur i rent oraz świadczeń okresowych, które stanowią podstawę egzystencji dłużnika.

Zgodnie z przepisami art. 833 § 1 i § 4 k.p.c. wynagrodzenie ze stosunku pracy podlega egzekucji w zakresie określonym w przepisach Kodeksu pracy, natomiast świadczenia pieniężne przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym podlegają egzekucji w zakresie określonym w tych przepisach. Ustawodawca zróżnicował zatem sposób dokonywania potrąceń i egzekucji w zależności od tego, czy dłużnik jest pracownikiem czy też emerytem lub rencistą. Obowiązujący stan prawny dopuszcza niejednolity sposób ustalania górnej granicy potrąceń oraz obliczania kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji, ponieważ uwzględnia odmienną sytuację społeczną i rodzinną tych kategorii dłużników oraz różny charakter świadczeń pieniężnych, które mogą stanowić źródło pokrycia ich zobowiązań finansowych. Niejednolitość zasad stosowanych w przypadku wynagrodzeń i świadczeń emerytalno-rentowych powoduje odmienne niż wynikające z ustawy emerytalnej interpretacje niektórych organów egzekucyjnych. Dodatkowo konsekwencją niemożliwości ściągnięcia należności egzekucyjnych przez komorników jest nakładanie na pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych grzywien, mimo udzielanych wyjaśnień i dostępnej, stosowanej od lat wykładni przepisów ustawy emerytalnej w zakresie sposobu dokonywania potrąceń i egzekucji. Stąd też, by uniknąć wszelkiego rodzaju nieporozumień, proponuje się odwiązać kwotę wolną od potrąceń i egzekucji od wysokości najniższej emerytury, a dotychczasowy procentowy związek zamienić odpowiednimi kwotami, uwzględniającymi poziom minimum socjalnego w 1-osobowym gospodarstwie emeryckim (średniorocznie w 2016 r. wynosił on 1094,92 zł).

Należy podkreślić, że emeryci i renciści, co do zasady, otrzymują świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na zaspokojenie własnych potrzeb. Ponadto niezdolność do pracy, jak też osiągnięcie wieku emerytalnego wiąże się z brakiem aktywności zawodowej.

Proponuje się, by kwota wolna od potrąceń i egzekucji w przypadku potrąceń należności innych niż świadczenie alimentacyjne, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej, wynosiła 825 zł (obecnie 750 zł), a w przypadku potrącania należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 1, 2 i 6–9, wynosiła 660 zł (obecnie 600 zł).

Bez zmian pozostałaby kwota wolna od potrąceń i egzekucji w przypadku potrącania należności alimentacyjnych, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy emerytalnej, wynosząca obecnie 500 zł oraz kwota wolna od potrąceń należności, o których mowa w art. 139 ust. 1 pkt 10 ustawy emerytalnej, tj. należności z tytułu odpłatności za pobyt osób uprawnionych do świadczeń w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych lub zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, wynosząca obecnie 200 zł.

Należy bowiem mieć na uwadze, że egzekucji należności alimentacyjnych dokonuje się w sytuacji, w której dłużnik nie wywiązuje się dobrowolnie ze swoich zobowiązań wobec wierzyciela, którym może być również Fundusz Alimentacyjny. Natomiast ewentualne zwiększenie kwoty pozostającej do dyspozycji osoby zobowiązanej do częściowego pokrywania swojego pobytu w domu pomocy społecznej spowodowałoby wzrost obciążeń jednostek samorządu terytorialnego. W sytuacji bowiem, gdy osoba zobowiązana do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej (pensjonariusz lub członek jego rodziny) nie wywiązuje się z tego obowiązku, opłaty te zastępczo wnosi gmina (art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.).

Kwoty wolne od potrąceń będą podlegały corocznej waloryzacji na zasadach określonych dla emerytur i rent. Dodatkowo, by coroczne kwoty były znane wszystkim zainteresowanym, proponuje się ogłaszanie w dzienniku urzędowym kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji obowiązującej od dnia 1 marca każdego roku.

Doprecyzowaniem obecnych reguł jest zasada, że jeżeli po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wysokość świadczenia jest niższa niż kwota świadczenia wolna od potrąceń i egzekucji, nie dokonuje się potrąceń i egzekucji. Jest to podkreślenie ochronnego i nienaruszalnego charakteru kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji. Oznacza to w praktyce, że kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz

zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych podlega odliczeniu z kwoty świadczenia nawet wtedy, gdy w wyniku tego odliczenia zostanie wypłacone świadczenie niższe niż kwota wolna od potrąceń i egzekucji, natomiast nigdy nie można dokonać żadnych innych potrąceń i egzekucji, gdy świadczenie po odliczeniu danin publicznoprawnych jest równe bądź niższe niż kwota wolna od potrąceń i egzekucji.

Proponowana zmiana będzie odczuwalna dla świadczeniobiorców, a jednocześnie neutralna dla budżetu państwa. Ochrona świadczenia w przypadku osoby pobierającej minimalną emeryturę wzrośnie o 900 zł rocznie. Egzekucji i potrąceniom nie będą podlegać, z tytułu niższej wysokości niż kwota wolna od potrąceń, niektóre emerytury ustalone w wysokości niższej niż najniższa emerytura, renty socjalne oraz niektóre renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Nie ma jednak żadnego powodu ani uzasadnienia, by różnicować kwotę wolną od rodzaju i wysokości świadczenia, gdyż jej celem jest ochrona pozostawionych do rozporządzania dochodów zapewniających pewne określone minimum, które bez względu na rodzaj pobieranego świadczenia jest na analogicznym poziomie.

Oszacowanie ewentualnego wpływu proponowanej zmiany na spłacalność kredytów, jak i na ich dostępność jest niewykonalne ze względu na brak narzędzi pozwalających na analizę zaciąganych pożyczek poza systemem bankowym oraz fakt, że podlegające zgłoszeniu przez banki do organu nadzoru sprawozdania NB300 nie dotyczą rozwiązań nisko kwotowych, do jakich zalicza się większość zaciągniętych przez emerytów i rencistów kredytów i pożyczek.

Należy podkreślić, że zagadnienia dotyczące konieczności badania i oceny przez banki oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe zdolności kredytowej, również w kontekście obniżenia się dochodów kredytobiorców w związku z przejściem na zabezpieczenie emerytalne, są przedmiotem szczególnej uwagi Komisji Nadzoru Finansowego (KNF).

W związku z wprowadzeniem od dnia 1 stycznia 2014 r. Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, której celem jest prowadzenie przez banki zrównoważonej działalności w obszarze kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach, przy zachowaniu niezbędnego poziomu bezpieczeństwa i zapewnienia transparentnych relacji klienta z bankiem, w piśmie z dnia 9 grudnia 2014 r. skierowanym do prezesów zarządów

banków oraz dyrektorów oddziałów instytucji kredytowych w sprawie stosowania przez banki Rekomendacji KNF kwestia obniżenia dochodów kredytobiorcy w związku z przejściem na emeryturę została wskazana jako jedna z ważniejszych w kontekście oceny kredytowej. W piśmie tym zasygnalizowano, że przyjęte przez banki podejście nie powinno oznaczać dyskryminacji klientów ze względu na wiek. Zwrócono też uwagę na postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniającej dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 (Dz. Urz. UE L 60 z 28.02.2014, str. 34, z późn. zm.), że należy w rozsądnej mierze uwzględnić przyszłe zdarzenia w trakcie obowiązywania proponowanej umowy o kredyt, takie jak spadek dochodów, w przypadku gdy kredyt ma być spłacany po przejściu na emeryturę, lub – w stosownych przypadkach – wzrost stopy oprocentowania lub negatywne zmiany kursu walutowego.

V. Zmiany w ustawie o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa

W programie kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” przewidziano działanie mające na celu wsparcie opiekuna pracującego w przypadku choroby dziecka.

Matce albo ojcu, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Wykonywanie funkcji rodzicielskiej i praca zawodowa wymaga od osoby wykonującej pracę pogodzenia wielu obowiązków. W przypadku rodziców wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami łączenie pracy zarobkowej z obowiązkami domowymi wymaga jeszcze większego wysiłku.

Dostrzegając potrzebę pomocy państwa rodzinom wychowującym dzieci niepełnosprawne, w art. 5 projektu ustawy przewidziano wsparcie opiekuna pracującego w przypadku choroby dziecka.

Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa stanowi, że zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki m.in. nad chorym dzieckiem w wieku do ukończenia 14 lat i innym chorym członkiem rodziny. W przypadku opieki sprawowanej nad dzieckiem chorym do ukończenia 14 lat zasiłek opiekuńczy przysługuje przez okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, nie dłużej jednak niż przez okres 60 dni w roku kalendarzowym, natomiast w przypadku sprawowania opieki nad innym chorym członkiem rodziny przez okres 14 dni w roku kalendarzowym. Za członków rodziny uważa się m.in. dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki.

Projektowane regulacje wprowadzają zmiany, które w założeniu mają ułatwić rodzicom dziecka legitymującego się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji łącznie z wykonywaniem aktywności zawodowej. Projekt zakłada bowiem wydłużenie zasiłku opiekuńczego z 14 do 30 dni w przypadku opieki nad dzieckiem chorym ze znacznym stopniem niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji do ukończenia przez dziecko 18 lat.

W przypadku gdy opieka będzie sprawowana wyłącznie nad chorymi dziećmi niepełnosprawnymi powyżej 14 a 18 rokiem życia i innymi chorymi członkami rodziny, zasiłek opiekuńczy będzie przysługiwał łącznie za okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym.

VI. Zmiany w ustawie o rencie socjalnej

Proponowana zmiana art. 15 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982, z późn. zm.) jest konsekwencją odwiązania kwoty wolnej od potrąceń i egzekucji od najniższego świadczenia, w tym przypadku od najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

VII. Zmiany w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

W art. 7 w pkt 1 projektu ustawy zaproponowano zmianę art. 9 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, polegającą na dodaniu ust. 5. Proponuje się, aby środki Funduszu Pracy przekazane wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2, stanowiły dochód gminy, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1453, z późn. zm.).

Zmiana ma na celu włączenie do katalogu dochodów gminy, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środków z Funduszu Pracy przekazanych na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Powyższa zmiana zmaksymalizuje możliwość wykorzystania przekazanych gminom środków z Funduszu Pracy na koordynację (tj. zatrudnienie/zwiększenie zatrudnienia przez gminy asystentów rodziny i dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy ich wynagrodzeń), a w konsekwencji przyczyni się do objęcia opieką jak największej liczby rodzin wymagających wsparcia i działań asystenta rodziny. Zmiana, poprzez włączenie do katalogu dochodów gminy środków z Funduszu Pracy przekazanych na realizację koordynacji, umożliwi włączenie tych środków do budżetu gminy i w konsekwencji „zrefundowanie” wydatków na koordynację poniesionych ze środków własnych przez jednostkę samorządu terytorialnego w ramach danego roku budżetowego, do dnia otrzymania środków od wojewody. Wydatki na koordynację poniesione przez gminę do dnia otrzymania środków od wojewody (tj. ze środków własnych w ramach danego roku budżetowego) zapewniają ciągłość realizacji zadania i niezbędne jest stworzenie mechanizmu umożliwiającego zwrot zaangażowanych przez gminę środków na zadanie, którego źródłem finansowania są środki z Funduszu Pracy. Proponowana zmiana nie

rodzi dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

W art. 7 w pkt 2 projektu ustawy zaproponowano zmianę w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Biorąc pod uwagę, że dotychczasowe przepisy art. 71b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, z późn. zm.) dotyczące opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego i orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych zostały przeniesione do art. 127 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203), dokonano zmiany polegającej na zastąpieniu odesłania do przepisów ustawy o systemie oświaty odesłaniem do przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Przepisy przejściowe i końcowe

W art. 8 projektu ustawy wskazano, że osoby, które były uczestnikami wtz i opuściły go w związku z podjęciem zatrudnienia przed dniem wejścia w życie ustawy, mogą korzystać z zajęć klubowych, jeżeli rozpoczęły udział w zajęciach klubowych nie później niż w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy. Proponowana regulacja umożliwi wtz zdiagnozowanie potrzeb byłych uczestników i zaplanowanie w związku z tym odpowiedniego wsparcia.

W art. 9 projektu ustawy wskazano, że do pracodawców będących w likwidacji w dniu wejścia w życie ustawy stosuje się art. 21 ust. 3 ustawy o rehabilitacji, począwszy od wpłat należnych za styczeń 2019 r.

Biorąc pod uwagę zmiany kwot ulg i zasad wydawania informacji o kwocie obniżenia, konieczne było wprowadzenie rozwiązań przejściowych gwarantujących stronom konstytucyjne zasady ochrony praw nabytych (art. 10 ust. 1 projektu ustawy) i ochrony interesów w toku (art. 10 ust. 2 projektu ustawy).

W art. 11 projektu ustawy wskazano, że do informacji o kwocie obniżenia wystawionych przed dniem 1 lipca 2018 r. stosuje się przepisy art. 22b ust. 1 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Rozwiązanie to jest konieczne, ponieważ obowiązek wpłat na PFRON jest związany z ujawnieniem błędnie wykonanych czynności sprzedającego dotyczących udzielania ulg. Adresat prawa musi być jednak świadom konsekwencji sposobu wykonywanych czynności w dniu ich realizacji. Dlatego nowe zasady naliczania wpłaty określonej

w art. 22b ust. 1 pkt 4 ustawy o rehabilitacji muszą być mu znane już w dniu wykonywania czynności, co gwarantuje wspomniany przepis. Jednocześnie nie ma konieczności wprowadzania analogicznego rozwiązania w odniesieniu do stosowania art. 22b ust. 1 pkt 5, ponieważ obowiązek, którego ujawnienie niewykonania skutkuje obowiązkiem wpłat – zostanie nałożony na sprzedającego od dnia 1 lipca 2018 r.

W art. 12 projektu ustawy zaproponowano zachowanie w mocy rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie informacji dotyczących kwot obniżenia wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ewidencji wystawionych informacji o kwocie obniżenia (Dz. U. poz. 928) przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Konieczność wydania nowego aktu wykonawczego wynika z utraty jego mocy obowiązującej w wyniku wprowadzenia zmian w art. 22 ustawy. Konieczny jest również okres na wydanie nowego aktu prawnego, który będzie wdrażany przez PFRON.

W art. 13 projektu ustawy wskazano, że warunek opłacania składek określony w art. 25a ust. 1 ustawy o rehabilitacji stosuje się od dnia 1 lipca 2016 r. Proponowana regulacja będzie korzystna dla adresatów prawa. Okres wstecznego stosowania tego rozwiązania jest tożsamy z zakresem czasowym stosowania tego przepisu w dotychczasowym brzmieniu nadanym ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. poz. 1886, z późn. zm.). Żaden wnioskodawca, który opłacił składkę w dniu złożenia wniosku, a nie przed dniem jego złożenia, nie poniesie konsekwencji w tym zakresie. Jednocześnie wnioskodawcy, którym odmówiono refundacji z tego powodu, będą mogli wnioskować o jej wypłatę.

W art. 14 projektu ustawy zaproponowano przepis przejściowy stanowiący, że regulacja zawarta w art. 7 w pkt 1 projektu ustawy dotycząca art. 9 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” będzie stosowana do środków przekazanych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast. Dodany ust. 5 w art. 9 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” przewiduje uwzględnienie w katalogu dochodów gminy, o którym mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środków z Funduszu Pracy przekazanych na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy z dnia

4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Zasadnym jest zatem doprecyzowanie zastosowanych rozwiązań, aby przekazane już środki mogły zostać uznane za należące do katalogu dochodów gminy.

W art. 15 projektu ustawy proponuje się przepis przejściowy, zgodnie z którym w przypadku spraw zakończonych w pierwszej instancji dotyczących refundacji składek na ubezpieczenia społeczne, dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, przyznania statusu zakładu pracy chronionej lub zakładu aktywności zawodowej, rekompensaty dochodów utraconych z tytułu zwolnień przez gminę środków oraz zwrotu środków PFRON były stosowane przepisy dotychczasowe. Oznacza to, że odpowiednio od ww. decyzji przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na dotychczasowych zasadach.

W art. 16 projektu ustawy zaproponowano przepis przejściowy dotyczący zachowania stanowiska przez dotychczasowego Prezesa Zarządu PFRON oraz Zastępców Prezesa Zarządu PFRON do czasu powołania Prezesa Zarządu PFRON oraz Zastępców Prezesa Zarządu PFRON na podstawie znowelizowanego art. 51 ust. 1 i 2 ustawy o rehabilitacji. Zgodnie z art. 17 projektowanej ustawy, przepisy dotyczące kwot wolnych od potrąceń i egzekucji w nowej wysokości będą miały zastosowanie również do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

W art. 18 projektu ustawy proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 4 w zakresie dodawanego art. 10ab ustawy o rehabilitacji, art. 1 pkt 8 lit. a oraz art. 1 pkt 9 i 10, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2018 r.

Ustawa wchodzi w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia. Wejście w życie ustawy z dniem następującym po dniu jej ogłoszenia podyktowane jest ważnym interesem państwa, z uwagi na doniosłe znaczenie społeczne. Zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Zaproponowano, aby regulacje zawarte w art. 1 w pkt 4 w zakresie dodawanego art. 10ab ustawy o rehabilitacji, dotyczące osób pełniących funkcje zarządcze w jednostce prowadzącej wtz, które nie będą mogły być równocześnie pracownikami warsztatu, weszły w życie z dniem 1 lipca 2018 r. Proponowany termin wejścia w życie ww. regulacji pozwoli jednostkom prowadzącym wtz na wprowadzenie odpowiednich zmian organizacyjnych.

Zmiana art. 21 ust. 2b ustawy o rehabilitacji (art. 1 pkt 8 lit. a projektu ustawy) wejdzie w życie z dniem 1 lipca 2018 r. Zakres zmian proponowanych w ustawie wpływa na treść rozporządzenia wydanego na podstawie art. 21 ust. 2f ustawy o rehabilitacji w taki sposób, że akt wykonawczy wydany na podstawie tego przepisu nie może być zachowany i utraci moc z dniem wejścia w życie ustawy. Ponadto konieczna jest modyfikacja systemu informatycznego PFRON do przyjmowania oraz weryfikowania deklaracji wpłat.

Ponadto zaproponowano, aby zmiana art. 22 i art. 22b ustawy o rehabilitacji (art. 1 pkt 9 i 10 projektu ustawy) weszła w życie z dniem 1 lipca 2018 r., co pozwoli PFRON na dostosowanie systemu informatycznego do nowych warunków określonych w proponowanych regulacjach.

Proponowana ustawa będzie miała wpływ na działalność przedsiębiorców (w tym mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców) zatrudniających rodziców mających dzieci niepełnosprawne powyżej 14 roku życia, którzy po wejściu w życie ustawy w miejsce dotychczasowych 14 dni opieki nad dzieckiem będą mogli wykorzystać 30 dni opieki nad dzieckiem. Tym samym projektowana zmiana może skutkować zwiększoną absencją pracownika. Nie wpłynie ona natomiast na wzrost kosztów po stronie pracodawców, gdyż zasiłki opiekuńcze w całości finansowane są przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z funduszu chorobowego.

Projektowane rozwiązanie umożliwiające stosowanie telepracy na podstawie wniosku niewiążącego pracodawcę, niezależnie od zawarcia porozumienia określającego warunki stosowania telepracy albo określenia tych warunków w regulaminie, które jest adresowane do wszystkich pracowników, może spowodować skutki finansowe dla pracodawców, jednakże na tym etapie prac nie są one możliwe do oszacowania. Pracodawca, wyrażając zgodę na wykonywanie przez pracownika pracy w formie telepracy, będzie jednocześnie decydował, że poniesie koszty z tym związane. Trudno natomiast przewidzieć, ilu pracowników wystąpi do pracodawców z niewiążącym wnioskiem o wykonywanie telepracy oraz jaki będzie odsetek odmów uwzględnienia takich wniosków.

Zmiany przepisów dotyczących doprecyzowania obowiązków pracodawców w związku z wystawianiem informacji o obniżeniu wpłat na PFRON, obliczaniem wpłat, a także konsekwencjami niewywiązania się z obowiązków wynikających z przepisów

dotyczących wystawiania ulg we wpłatach na PFRON mogą wywołać nieznaczące skutki finansowe dla przedsiębiorców. Nie są one jednak możliwe do oszacowania (zależą m.in. od organizacji pracy przedsiębiorcy, a także wywiązywania się z obowiązków wynikających z przepisów).

Projekt ustawy zgodnie z opinią Ministra Spraw Zagranicznych wyrażoną w pismach znak: DPUE.920.1529.2017/2/as z dnia 19 października 2017 r., znak: DPUE.920.1529.2017/7/as z dnia 8 grudnia 2017 r., znak: DPUE.920.1529.2017/10/as z dnia 12 grudnia 2017 r., nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Brak jest możliwości podjęcia alternatywnych środków osiągnięcia celu projektowanej regulacji w stosunku do działań legislacyjnych.